

יום שלישי י"ד אלול תשפ"ד, 17/09/24

לכבוד,

מורי התני"ך בחינוך הממלכתי,

שלום רב,

בחינות הקיץ השנה היו בצל המלחמה, דבר שהשפיע על היקף הנושאים מתכנית הלימודים, מרכיבים וחוקי המענה ומספר הנבחנים הכולל בבחינות הבגרות החיצוניות.

עם סיום בדיקת בחינות הקיץ תשפ"ד, ברצוני לשתף אתכם בתוצאות ובהישגי התלמידים, ולהעלות מספר תובנות. התובנות, נכתבו בתום תהליך ההערכה, ומאוסוף הדברים מצוותי ההערכה. כמו כן, הניתוח הסטטיסטי של השאלונים, שפך אור על הנתונים, חידד ואישש חלק ניכר מהתובנות אשר יובאו לפניכם. התובנות יסייעו בידכם במתן הדגשים והכוונה בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה.

יש לציין, כי מספר הנבחנים בבחינת הקיץ השנה גדל מעט ביחס לבחינות הקיץ הקודמות. יחד עם זאת יש להדגיש שוב כי הבחינות נעשו בצל המלחמה, לכן יש להתייחס לניתוח הנתונים בפרופורציה הראויה, והם אינם יכולים לשקף נאמנה את מכלול הלימוד הוראה והערכה בתחום הדעת.

להלן הנתונים :

שאלון	שם השאלון	ציון
1261	2 יח"ל*	74.54
1264	עולים*	64.13
1262	30% משנה ואקסטרנים	74.37
1252	30% משנה אקסטרנים	68.67
1361	יחידות הגבר	74.17
1362	יחידות הגבר*	81.37
	*ציון 70% בלבד.	

תובנות כלליות:

בשל המלחמה נעשה צמצום מאוד גדול בפרקי הלימוד לבחינה. מעבר לצמצום הפרקים, ניתנה בחירה בין נושאים/חלקים שונים בבחינה, והבחינה מטבע הדברים הייתה מצומצמת לכדי שני נושאים/חלקים בלבד.

אחד השיקולים להרחיב את הבחירה בנושא "בראשית" היה מתוך הנחה כי הלמידה בנושא זה בשנה הקודמת היה סדיר ותדיר, ולכן הצלחת התלמידים במענה עליו תהיה מבוססת וטובה. כמו כן, ההחלטה לתת בחירה בין שני הנושאים "שמות" ו"נושא בחירה", הייתה מתוך הנחה שבצל המלחמה כאשר הלימודים פחות סדירים ותדירים, מורים לא יספיקו ללמד את שני הנושאים.

נושא "בראשית" זכה למספר רב של בוחרים, וההישגים בשאלות השונות היו בינוניים-גבוהים. מה שמעיד כי נושא זה נלמד כהלכתו בשנה הקודמת לבחינה.

ההישגים ב"שמות" היו בינוניים וסבירים, מה שמעיד על כך שמורים על אף המצב הצליחו ללמד את הנושא. ואילו לגבי "נושאי הבחירה", ההישגים בהם היו בינוניים ואף נמוכים בחלקם.

ההישגים בשאלון העולים היו בינוניים וסבירים. שאלות "מבראשית" זכו למענה גדול של תלמידים וההישגים בו מעידים על כך שהנושא נלמד כהלכתו בשנה הקודמת לבחינה. יחד עם זאת נושא "התהוות האומה" ו"נושא בחירה" ההישגים בהם היו נמוכים. יתכן בשל הלימוד החסר בתקופת המלחמה.

ההישגים בשאלון ההגבר 1361 היו נאים. עם השאלות העוסקות בידע העולה מהטקסט, התמודדות התלמידים טובה. יחד עם זאת השאלות הדורשות הבניה של הידע, התמודדות התלמידים פחות טובה. דבר המצריך התייחסות שלנו המורים בדרכי ההוראה הלמידה וההערכה.

ההישגים בשאלון 1362 היו יפים מאוד. ניכרת התמודדות טובה מאוד של הנבחנים עם חומרי הלימוד והמיומנויות הנדרשות.

התובנות המופיעות להלן (לא בסדר חשיבות) מתייחסות למועד קיץ 2024 בלבד. אלה מצטרפות ומתווספות לתובנות שפורסמו במועדים הקודמים.

תובנות כלליות:

- ההתמודדות עם המידע והתוכן בטקסט היא טובה וההישגים בהתאם. יחד עם זאת כאשר נדרשת התמודדות רחבה ומעמיקה של הטקסט המקראי, בסדר חשיבה גבוה, כאן ההישגים נמוכים יותר.

- ניכרת התמודדות טובה של התלמידים עם מספר מראי מקומות והשוואה ביניהם. ניכר כי למיומנות ההשוואה ניתן דגש בתהליכי ההוראה והלמידה, אם כי עדיין היא נזקקת לחיזוק והטמעה בתהליכים אלה.
- ניכרת למידה והתמודדות ראויה של מקור חוץ מקראי כדוגמת פרשנות מסורתית.
- יש לחזור בפני התלמידים כי הפרק הנבחר בשאלה הוא המקור להתייחסות כל הסעיפים בשאלה. הפסוקים המופיעים בשאלה בכל אחד מהסעיפים מתייחסים לפרק הרשום בראש השאלה. כל פרק ופסוקים להשוואה יציגו מפורשות בשאלה עצמה.
- יש לתת מקום בתהליכי הלמידה ללשון הציורית המופיעה בטקסט המקראי, ביטויה ומטרת השימוש בה.
- סעיפי א' נועדו להפיק את המידע מהפסוקים הנדונים, וההישגים בכל סעיפי א' היו נאותים. סעיפי ב' וג' משמשים להבניית הידע ויש להכין את התלמידים לכך בדרכי ההוראה למידה שלנו. יש והם יעסקו בהבנה מעמיקה ורחבה של הסוגיות השונות, במיומנויות, בסדר חשיבה גבוה, בהשוואה ממקורות מקראיים וחוץ מקראיים, בפרשנות מסורתית ובקרתית ועוד. ראה במבנה הבחינה.
- מושגים ותפיסות ייחודיות למקרא, היו חסרות בלימוד כ"תורת הגמול" ו"תפיסת הגמול".
- לימוד הטקסט המקראי בכל אחד מנושאי הבחירה, אינו יכול להתמקד בטקסט המילולי בלבד. פרקי הנושאים השונים חייבים להילמד תוך כדי התייחסות לרקע, לעקרונות ולמאפיינים ייחודיים להם. דרישה זו, מחזקת את מקומו ותפקידו של המורה בתיווך חומרי הלימוד לתלמיד, וכל סיכום או תקציר כזה או אחר לא יתנו לכך מענה.
- מיומנות היישום של אמירה/טענה בפרק הלימוד דרושה חיזוק בתהליכי ההוראה והלמידה.

שאלון 1261:

ניכר כי הלמידה המעמיקה ב"סיפורי האבות" וב"שמות", נתנה את אותותיה וההישגים בהם טובים. ההתמודדות עם מיומנות ההשוואה והתייחסות למקורות חוץ מקראיים כדוגמת פרשנות מסורתית ואחרת, היו ראויים.

נושא הבחירה שמספר תלמידים רב בחר בו, הוא "חוק וחברה". שאר הנושאים נבחרו על ידי מספר מועט של תלמידים.

ההישגים בנושא "נביא ונבואה" היה נמוך מאד לאחריו "מזמורי תהילים" ו"שיבת ציון". ההישגים בנושא הנבחר ביותר "חוק וחברה", היו בינוניים ביותר. ההישגים בנושא "ספרות החכמה- הרהורים על החיים" היו הטובים ביותר מבין כל נושאי הבחירה.

שאלה 7 – שיבת ציון

סעיף ב'- היה קושי בהבנת הלשון הציורית "כאפיקים בנגב", על אף שניתנה פרשנות והסבר למה הדברים מכוונים.

סעיף ג- היה קושי להתמודד עם הקשר בין דבריו של הפרשן לבין פסוקים נידונים.

ייתכן כי הקושי נובע מכך שנושא זה פחות נלמד בכיתה וההתמודדות של התלמידים עם הג'אנר הנבואי על כל מאפייניו, היה חסר.

שאלה 8 - נביא ונבואה

סעיף א - העוסק במידע המופיע בטקסט לא הייתה בעיה בהתמודדות עימו.

סעיפי ב' וג' שדרשו חשיבה סדר גבוה, והבנת הרקע לנבואה, היו חסרים. הפרטים המופיעים בשאלה דורשים ידיעה של ההקשר הרקע ההיסטורי של הנבואה שבלעדיהם קשה לענות על השאלה.

שאלה 9- חוק וחברה

הנושא הנבחר ביותר על ידי התלמידים, וההנחה היא כי זה הנושא הנלמד ביותר בכיתה, עם הישגים בינוניים ביותר.

בלימודי הנושא יש לשים לב לעקרונות המנחים את החוק המקראי, לרציונל העומד מאחוריהם, ואין להסתפק בלימוד מילולי של לשון החוק. למשל הבנת המושגים "התחשבות" ו"חמלה" "הומניות", העומדים בצד העקרונות החוקים השונים.

שאלה 10- מזמורי תהילים

סעיף א- הייתה התמודדות ראויה עם זיהוי רכיבים נתונים בפסוקים השונים במזמור.

סעיף ב- ההבנה של המטאפורה "לב טהור" "לב נקי" לקתה בחסר, ופגמה בהבנת המזמור.

סעיף ג- נדרשה כאן הבנה בסדר חשיבה גבוה, הבנה של משמעות שחסרה בסעיף זה.

שאלה 11- ספרות החכמה - הרהורים על החיים

מתוך כל נושאי הבחירה, בנושא זה היו ההישגים הגבוהים ביותר. ניכר כי תלמידים שלמדו את הנושא, בחרו לענות עליו וזה ניכר בהישגיהם בסעיפים השונים. למעט בסעיף ג' שהיה קושי בהבנת המושג "תפיסת הגמול" שכל כך מאפיינת את פרקי הלימוד באיוב.

שאלה 12 – קטע להבנה וניתוח

סעיף ג- מיומנות השוואה שנדרשה כאן לקתה מעט בחסר.

סעיף ד- הבנת הפתגם הלקוח ממשלי ויישומו בפרק הנתון, נתקלו בקושי בתשובות התלמידים.

שאלון 1264

שאלה 1-

סעיף ב ו- ג - מיומנות השוואה שנדרשה כאן לקתה בחסר, וההישגים היו בהתאם.

שאלה 5-

סעיף ג- היה קושי ביישום האמירה/ טענה בפרק הנלמד. זו מיומנות שיש לחזק בתהליך הלמידה.
נדרשה מיומנות היישום של אמירה/טענה בפרק הנלמד.

בנושאי הבחירה רוב התלמידים בחרו "בחוק וחברה", מטבע הדברים הנושא הנלמד ביותר בכיתה. יחד עם זאת ההישגים בינוניים ביותר. תלמידים בודדים בחרו את יתר הנושאים. הבודדים שבחרו בנושא בספרות החכמה-הרהורים על החיים, ענו על השאלות בצורה יפה מאד וההישגים היו בהתאם. בשאר הנושאים ההישגים היו בינוניים.

השאלות הקשורות למידע העולה מהטקסט, התלמידים התמודדו עימן בצורה טובה. לעומתם סעיפי ב' וג' הדורשים הבנה ומיומנויות מסדר חשיבה גבוה, יישום השוואה היקש, כאן היה קושי בהתמודדות עימן.

שאלה 9- חוק וחברה

סעיף ב- שאל על עקרונות החוק, העוסק בחלשים בחברה ברגישות ובחמלה. המענה של התלמידים עסק ברובו במידע עצמו ולא ביישום העקרונות העומדים מאחורי החוקים הללו.

סעיף ג- הבנה של החוקים מעבר לניסוח המילולי שלהם. התלמידים נשאלו על איום מרומז לקיום החוק, שלא נכתב בצורה מפורשת בטקסט אבל הוא פועל יוצא של הדברים.

שאלון 1361-

לימוד המידע העולה מהפרק אינם מספיקים. יש להתייחס להבניית המידע, לרעיונות הגדולים העומדים מאחורי הפרטים, התובנות והחשיבה מאחורי הפרטים.

שאלה 1-

סעיף א- סעיף שנראה קל והתגלה כקשה. מספר הבוחרים בו היה רב עם ציון נמוך.

ניתן כאן ציטוט המתייחס לפרק ל"ח, נשים שמשמשות בכוח הפיתוי המיני ובאמצעות ולקדם מהלכים אישיים. התלמידים היו צריכים להראות אמירה זו וביטוייה בפרק.

סעיף ג- " מה עשויה להיות ההשפעה החברתית של ציווי זה על השבטים.." זו שאלה הדורשת מהתלמידים חשיבה והבנה רחבה יותר לסוגיה המופיעה והמידע בפרק.

שאלה 4-

סעיף א- אמצעים רטוריים (אומנותיים) בנאום של הנביא נתן. היה קושי לזהות אמצעים אלה ואת מטרת השימוש בהם.

שאלון 1362-

ההישגים בשאלון זה היו גבוהים.

שאלה 5 -

סעיף ב- השאלה הקשה ביותר, מספר בוחרים בו היה קטן והישגים היו נמוכים.

בשאלה נשאל על הביקורת על יפתח בהשוואה בינו לבין גדעון בנוגע להתמודדותם עם שבט אפרים. נדרשה כאן הבנה ותובנה מעבר לפרטי המידע הנמצאים בפרק, והתייחסות כוללת לתקופה ולרקע המדובר.

אני תקווה שהנתונים והתובנות הללו, יחד עם הממצאים הנשלחים אליכם, יסייעו בידיכם לדייק ולכוון את דרכי ה.ל.ה בהתאם לצרכים בית ספרים נדרשים. צוות ההדרכה עומד לרשותכם ויסייע בכל שיידרש. אתם מוזמנים ליצור עימי קשר ישיר, לכל שאלה ותהיה הנוגעת לבחינת הבגרות.

בברכה,

מנהלת תחום דעת תנ"ך ממי